

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

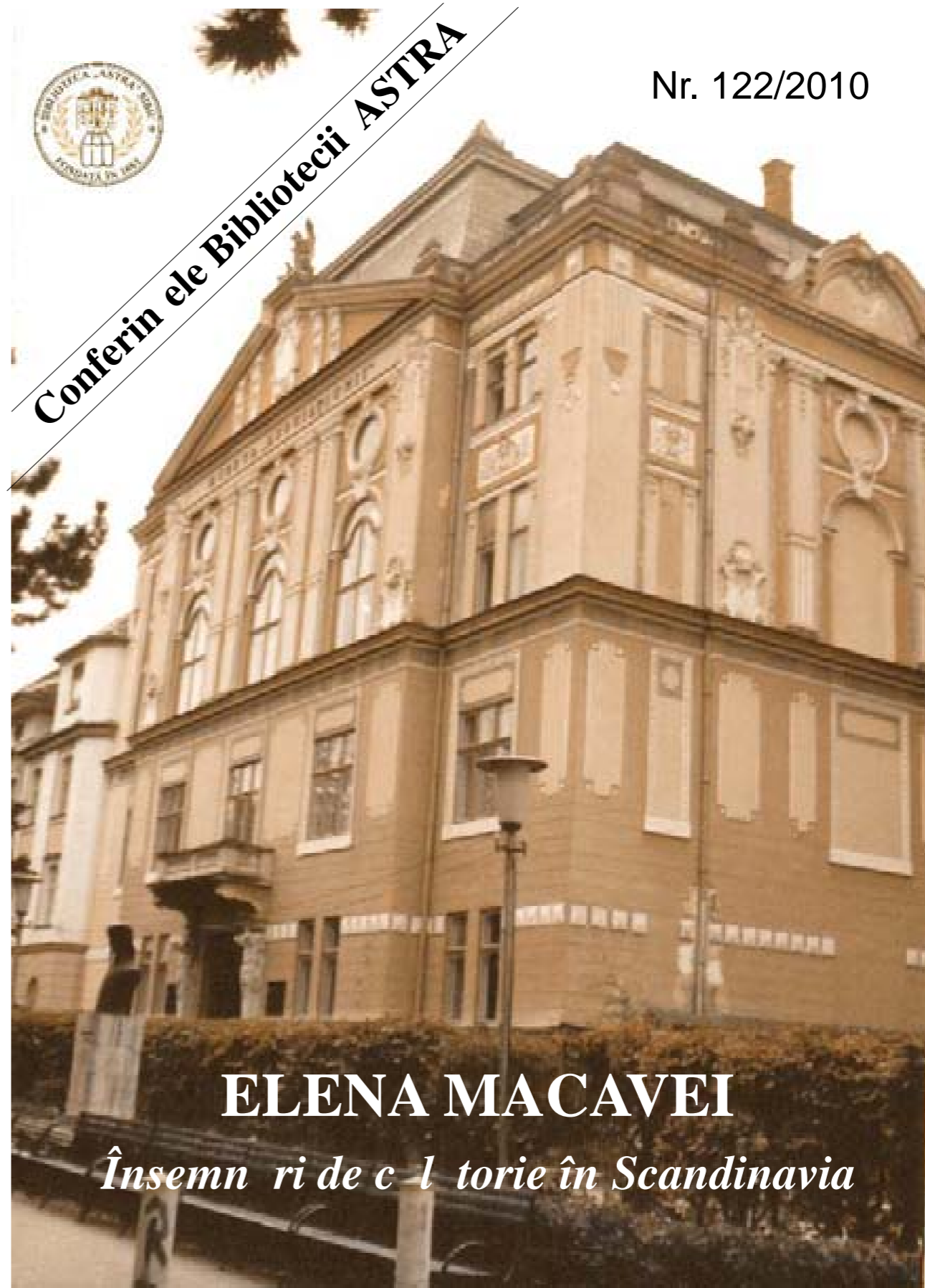

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 122/2010

ELENA MACAVEI
Însemnări de călătorie în Scandinavia

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA:

Elena Macavei : *Însemnări de Călătorie în Scandinavia*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**

Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Elena Macavei

n. 1943

MACAVEI P. ELENA

Data și locul nașterii: 8 februarie 1943, Târgoviște, județul Dâmbovița

Studii

- 1951-1954 – Școala primară (clasele I-IV) în Târgoviște
- 1955-1957 – Gimnaziul (clasele V-VII) în Târgoviște
- 1958-1961 - Liceul (clasele VIII-XI) în Târgoviște
- 1961 - Examenul de maturitate (bacalaureat)
- 1961-1966 – Studii universitare. Universitatea București, Facultatea de Filosofie, secția Pedagogie – Limba și Literatura Română

Perfecționare profesională

- 1968 - Examenul de definitivat, Universitatea București
- 1976-1978 - Examenul de admitere la doctorat, două examene și un referat, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca
- 1978 - Examenul gradul II pentru învățământ preuniversitar
- 1980 - Ultimul referat la doctorat
- 1983, 2 iulie – Susținerea tezei de doctorat: *Optimizarea educației în Casele de Copii* cu comisia constituită din: prof.univ.dr. *Andrei Dancsuly* – președintele comisiei, prof.univ.dr. *Dumitru Salade* –

conducătorul de doctorat, prof.univ.dr. *Miron Ionescu*,
Universitatea Babeş Bolyai, Cluj-Napoca, referent, prof.univ.dr.
Ana Tucicov-Bogdan, Universitatea Bucureşti, referent,
prof.univ.dr. *Ion Drăgan*, Universitatea Timișoara, referent

- 1983, 10 septembrie – Confirmarea titlului de Doctor în Științe Pedagogice

Activitatea profesională – didactică

- 1966-1970 – Profesoară de Limba și Literatura Română în școli profesionale din Târgoviște
- 1970-1971 – Profesoară de Psihologie și Pedagogie la Liceul Pedagogic din Târgoviște
- 1971-1977 – Asistent universitar la Institutul de Învățământ Superior Oradea
- 1978 - Psiholog la Laboratorul de Orientare Școlară și Profesională din Oradea
- 1979-1986 – Lector universitar la Institutul de Învățământ Superior Sibiu
- 1987-1989 – Profesoară de Pedagogie la Liceul Pedagogic din Sibiu
- 1990-1993 – Lector universitar la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
- 1993-2000 - Conferențiar la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

- 2001-2008 – Profesor universitar la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
- 2009 - Profesor universitar asociat, plata cu ora (prin pensionare) la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

Discipline predate: Psihologia generală, Psihologia copilului și a dezvoltării, Psihologia copilului preșcolar, Pedagogia copilului preșcolar, Pedagogia generală, Istoria pedagogiei, Cercetarea științifică în pedagogie, Asistența socială generală, Asistența familiei și a copilului.

Activitatea științifică

Cărți	14	Lucrări în volume	31
Studii în reviste	123	Cursuri și materiale uz intern	5
Articole – publicistică	174	Contracte de cercetare	3
Comunicări, conferințe	133	Recenzii primite	52

Cărți publicate

- **Familia și Casa de Copii**, Editura Litera, București, 1989
- **Pedagogie. Propedeutică. Didactică**, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997
- **Pedagogie. Teoria educației**, volumul I, Editura Aramis, București, 2001
- **Pedagogie. Teoria educației**, volumul II, Editura Aramis, București, 2002

- **Prostituția între ignorare și mistificare**, Editura Antet, București, 2005
- **Lucian Bologa. Viața și Opera**, Editura Psihimedia, Sibiu, 2005
- **Surâs, lacrimă, speranță. Publicistică psihologică și pedagogică.**
1972-2005, volumul I, Editura Psihimedia, Sibiu, 2006
- **Surâs, lacrimă, speranță. Publicistică psihologică și pedagogică.**
1972-2005, volumul II, Editura Psihimedia, Sibiu, 2006
- **Umorul în publicații astriste**, Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2007
- **Tratat de Pedagogie. Propedeutică**, Editura Aramis, București, 2007
- **Educația și integrarea europeană** (coordonare), Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2007
- **Țigarii / Romii. Realități și perspective** (coordonare), Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2008
- **Pelerini în Țara Sfântă**, Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2009
- **China. Un univers fascinant de cultură și civilizație**, Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2010.

Premii și distincții

- **Premiul Academiei Române „Constantin Rădulescu-Motru”**, 2003, pentru lucrarea *Pedagogie. Teoria educației*, Editura Aramis, București, 2001, 2002
- **Ordinul „Meritul pentru Învățăământ” în grad de ofițer**, Monitorul Oficial al României, nr. 1181 / 13 decembrie 2004

Apartenența la organizații culturale

- **Asociațiunea Transilvannă pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român / ASTRA**, sediul la Sibiu – Președinta Secțiunii Pedagogice și de Asistență Socială
- **Fundația ARMONIA pentru familii etnic-mixte**, sediul la București.

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13

Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbătut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28

Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri’a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39

Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889</i> ...	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor</i>	50

Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective)</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI</i>	52
Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu –</i>	64

Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Trasnilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78

Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79
Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii Transilvane</i>	90

Constantin Cubleşan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian</i>	91
Constantin Cubleşan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist</i>	92
Constantin Cubleşan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farkas Bolyai și János Bolyai.....</i>	96
Alexandru Sterca- Șuluțiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sî vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu</i>	97
Ioan Lupaș	<i>Înființarea „Asociațiunii“ și conducătorii ei</i>	98
Iosif Sterca Șuluțiu	<i>Discursul ținut la inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și la deschiderea Expoziției, în 19 August st. N. 1905</i>	99
Ion Onuc Nemeș- Vintilă	<i>Bibliotecile publice din Olanda și misiunea lor: „Să facem o comunitate mai bună”</i>	100
Virgiliu Florea	<i>Anton Pann în reeditarea-model lui M. Gaster (1936)</i>	101
Horst Ernst Klusch	<i>Pe urmele strămoșilor habani</i>	102

Ion Agârbiceanu	<i>Raportul Secretariatului general al Secțiunilor literare-științifice ale „Astrei” dela 6 Iunie 1932 – 27 Mai 1933</i>	103
Liliana Popa	<i>Oameni și cărți în Sibiul de altădată</i>	104
Vasile Crișan	<i>Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate</i>	105
George Barițiu	<i>Din istoria Asociațiunii (1861-1888)</i>	106
George Barițiu	<i>Raportul Asociațiunii după 31 ani</i>	107
Werner Schaal	<i>Noua Bibliotecă Universitară a Universității „Lucian Blaga” – Die neue Universitätsbibliothek der Lucian-Blaga-Universität</i>	108
Iarion Pușcariu	<i>Cuvântulă Presidială la deschiderea adunărei generale a Asociațiunei transilvane, ținute la 10/22 și 11/23 Octobrie a. c. în Năseudă</i>	109
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Constantin Noica</i>	110
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Nicolae Tatu</i>	111
Vasile Grajdian	<i>Preotul muzician Gheorghe Șoima</i>	112
Matei Pamfil	<i>Gustav Weigand și Asociațiunea</i>	113
Paul Bruszanowski	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna – o viață de sfințenie</i>	114

Paul Brusanowski	<i>Concepția canonică a mitropolitului Andrei Șaguna privind organizarea Ortodoxiei ecumenice și a poziției Mitropoliei românești din Transilvania și Ungaria</i>	115
Liliana Moldovan	<i>Deschideri antropologice în opera lui Emil Cioran</i>	116
Alexiu Tatu	<i>Arhivele Statului din Cluj în refugiu la Sibiu. Documente de arhivă</i>	117
Mariana S.Țăranu	<i>Degradarea sistemului de învățământ, mass-media și persecuțiile religioase din Moldova de la est de Prut în timpul primei ocupații sovietice (1940-1941)</i>	118
Rodica Braga	<i>Despre condiția femeii –scriitor</i>	119
C. George Săndulescu	<i>Atitudinea Noica</i>	120
S.A.	<i>Școala civilă de fete cu internat</i>	121
Elena Macavei :	<i>Însemnări de Călătorie în Scandinavia</i>	122

Prof. univ. dr. Elena Macavei

Însemnări de călătorie în Scandinavia

Ne-am creat bucurie gratificându-ne cu o excursie în Scandinavia, cea mai mare peninsulă a Europei, situată în NV continentului, între Marea Baltică, Marea Nordului, Marea Norvegiei și Oceanul Înghețat de Nord. Țărmurile de vest și de nord sunt crestate de fiorduri, formațiuni glaciale spectaculoase. Are o întindere de 800.000 km, cuprinde trei țări: Finlanda, Suedia, Norvegia, cu o populație de aproximativ 19,2 milioane, mai mică decât a României sau decât a Beijingului. Țările scandinave au densități demografice mici, indici reduși ai sporului de populație, comunități minoritare datorită imigrării.

Sunt lumi aparte, cu niveluri elevate de civilizație și se prezintă, cel puțin vizitatorilor și turiștilor, în moduri discrete, neostentative. Ne-au surprins simplitatea exterioară a clădirilor, fără arhitectură sofisticată, automobilele obișnuite, mulțimea și varietatea ambarcațiunilor în porturi, pe cheiuri, în fiorduri, simplitatea și distincția oamenilor ale căror chipuri reflectă bunăstarea și siguranța de sine.

Țările scandinave au economii superior dezvoltate, cu tehnologii avansate, depășesc nivelul de dezvoltare al țărilor europene: Germania, Franța, Italia. Investesc mai mult în străinătate decât investesc străinii în țările lor. Au venituri mari pe locuitor, au sisteme de învățământ performante, sisteme de asigurări de sănătate și de protecție socială dintre cele mai eficiente din lume.

12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Traseul excursiei efectuate în perioada 18 iulie – 5 august a.c. a fost: *Sibiu, Arad, Budapesta, Cracovia, Auschwitz, Varșovia, Gdynia* (Polonia), *Stockholm* (Suedia), *Helsinki, Hämeenlinna, Tampere, Turku* (Finlanda), *Uppsala* (Suedia), *Trondheim, Kristiansund, Drumul Atlanticului, Drumul Trolilor*, fiordurile: *Nordfiord, Oslofiord, Møldefiord, Geirangerfiord, Bergen, Oslo* (Norvegia), *Göteborg, Helsingborg* (Suedia), *Rostock, Potsdam, Dresda, Berlin* (Germania), *Praga* (Cehia), *Bratislava* (Slovacia), *Budapesta, Sibiu*. Am parcurs peste 10.000 de km, sute de mii de mile marine.

Harta Scandinaviei

Prezentăm cititorilor câteva impresii de călătorie doar în țările scandinave.

FINLANDA, cu vechea denumire *Suomi*, țara cu sute de mii de lacuri și insule, este situată în estul Peninsulei Scandinave, are o suprafață de 337.032 km², 73,9 % din teritoriu este acoperit de păduri, 9,38 % este ocupat de lacuri, Saima fiind cel mai mare (4.400 km²); 7,5 % din teritoriu este agricol, din care, 2,5 % este pământ arabil. Populația este de aproximativ 4.779.928 locuitori (în 1980), 5,3 milioane (în 2008), densitatea – de 16 locuitori / km²; 95 % sunt creștini luterani; 50% trăiesc pe 2% din teritoriu; sunt zone întinse nelocuite sau cu densitate demografică foarte mică.

Finlandezii sunt firi rezervate dar prietenoși în raport cu străinii, după ce-i cunosc. Am sesizat că sunt preocupați să-și dezvolte și să-și exprime identitatea și o fac respectându-și oamenii de valoare, prezentându-și tradițiile în numeroase festivaluri și serbări, atât de necesare socializării. Femeile au drepturi egale cu bărbații din 1906, fac parte din cler, ocupă funcții de primari, miniștri, guvernatori ai Băncii Naționale. Limbile oficiale sunt finlandeza (de origine fino-ugrică) și suedeza.

Relieful este scund, clima – boreală umedă, cu zile lungi de vară când soarele răsărit la miezul nopții creează un spectacol natural feeric, fenomen sărbătorit printr-un festival special. Iernile sunt lungi și grele, cu temperaturi de – 30 – 40 – 50 de grade și sunt însoțite de aurore boreale, acestea fiind arcuri de lumini din care se desprind raze și coroane multicolore ca efect al devierii de către câmpul terestru a particulelor electrizate emise de soare și care oferă imagini feerice. 1/3 din teritoriu se află la nord de Cercul Polar, cea mai nordică regiune fiind locuită de laponi sau saami, cu tradiții specifice, capitala zonei fiind Rovaniemi. Economia laponă se bazează pe vânătoare, pescuit și creșterea renilor. În această zonă se află cabana lui Moș Crăciun, în satul Napapüri, străbătut de Cercul Polar, locul mirajului iubit de copiii din întreaga lume, locul în care ajung milioane de scrisori anual pe adresa: Strada

14..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Renilor, Finlanda. S-a creat și o Academie „Moș Crăciun” care formează și abilitază moșii crăciuni.

Cabana și trenul lui Moș Crăciun

Orice popor, ca și cel finlandez, este amprentat de istorie. În urmă cu 8000 de ani î.H, triburi din estul Europei s-au așezat în aceste locuri, erau vânători de reni și de urși. Mai târziu, între 1800 – 1600 î.H. au venit și populații din Urali. Istoricul roman Tacitus, în secolul I d.H, confirma existența populației fenni, probabil saami sau laponi. Timp de șapte secole (1155-1807) Finlanda a făcut parte ca mare ducat din regatul Suediei ce a intrat în concurență cu Rusia (cnezatul Novgorod) pentru supremație. La sfârșitul secolului al XIV-lea, în baza Tratatului de la Kalmar, 1397, Finlanda s-a aflat într-un regim unional cu Danemarca, Norvegia, Suedia, hegemon fiind Danemarca. 1867-1917 este perioada de dominație rusească, Finlanda fiind mare ducat rusesc. Din 1917 Finlanda devine stat independent și republică prezidențială. În urma războiului sovieto-finlandez (1939-1940),

Finlanda a fost învinsă. După Al Doilea Război Mondial (Finlanda a fost aliata Germaniei), Germania a fost înfrântă la Stalingrad (1943), s-au încheiat tratate de pace în 1944 (Finlanda a cedat unele teritorii URSS și i-a plătit mari depăgubiri de război), în 1947, la Paris. În 1948, s-a semnat un Tratat de Prietenie și Ajutor Reciproc între URSS și Finlanda. Din 1955 Finlanda este membru ONU, din 1956 face parte din Consiliul Nordic, din 1961, este membru AELS (Asociația Europeană a Liberului Schimb). În 1995 a intrat în Uniunea Europeană (în 1999 a deținut președinția UE), în 2002 a adoptat moneda euro. Ca sistem politic, Finlanda este republică prezidențială, președintele actual este o femeie, *Tarja Halonen*. Relațiile diplomatice cu România, la nivel de legăție, au început în anul 1920, iar la nivel de ambasadă, din anul 1963.

Economic, Finlanda este o țară dezvoltată, se bazează pe propriile resurse naturale: cupru, fier, vanadiu, titan, pe resurse silvice, marine, hidroenergetice, și pe importuri. După aderarea la Uniunea Europeană, Finlanda și-a sporit PIB-ul (avuția națională) de la 91.145 milioane dolari, în 1995, la 271.312 milioane dolari, în 2008. PIB / locuitor a crescut de la 17.872 dolari, în 1995, la 51.148 dolari, în 2008. Aceste performanțe plasează Finlanda pe locul 6 între țările UE, după Luxemburg, Danemarca, Irlanda, Suedia, Olanda. Exporturile de capital și de mărfuri sunt mai mari decât importurile. Investițiile se fac în special prin corporații transnaționale, cea mai cunoscută este NOKIA, cu profil telecomunicații. Ea ocupă locul 48 din grupul celor 100 de corporații mari din lume. În 1995, importurile au fost în valoare de 1.105 milioane dolari și exporturile, de 3.595 milioane dolari iar în 2009, importurile au fost în valoare de 2.551 milioane dolari și exporturile, de 2.895 milioane dolari.

16..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Performanțele economice, recunoscute pe plan european și mondial, și nivelul elevat de civilizație se explică și prin calitatea sistemului educațional, în special a învățământului, căruia-i revin 14 % din buget, finanțarea fiind asigurată atât de autoritățile locale cât și de Guvern. În mod real se asigură dreptul la educație, la toate nivelurile, tuturor categoriilor sociale. Învățământul este descentralizat, excelent dotat. Autoritățile locale garantează învățământul general pentru toți copiii, le acordă facilități: manuale și rechizite, mese, transport, toate fiind gratuite. Învățământul particular are o autonomie specială, dar Guvernul contribuie la finanțarea tuturor instituțiilor de învățământ, de stat și particulare. Răspunderea și responsabilitatea calității învățământului aparțin Ministerului Educației. Învățământul general obligatoriu este de 9 ani, este gratuit, școlarizarea fiind 100%. Școlile generale sunt răspândite în întreaga țară, cele mai mici au mai puțin de 10 elevi, cele mari, sute de elevi. Învățământul liceal, cu clasele X-XII, asigură instruirea organizată pe module. Absolvenții dau bacalaureatul treptat, începând din clasa a XI-a, iar calitatea lor este recunoscută în lume. Învățământul este cu adevărat centrat pe elev, este interactiv, nestresant, profesorii au 5 ani de facultate și masterat în pedagogie. Cele 13 universități și 26 de colegii asigură condiții excelente pentru formarea de înalte competențe în domeniile științifice, tehnice, cultural-artistice.

Finlandezii sunt accesibili și prietenoși cu străinii după ce-i cunosc. Între ei comunică și socializează în special cu prilejul sărbătoririlor, serbărilor, festivalurilor, competițiilor sportive, al frecventării saunei, deși cei mai mulți au saună la domiciliu. Anecdotic se spune că respectul social se îndreaptă, în ordine, spre: copil, soție, cățel, soț. Adevărul este că femeile și copiii se bucură de drepturi speciale. Finlandezii sunt cunoscuți în lume prin mari creatori în literatură, în artă, prin mari campioni. Să ne reamintim de scriitori ca: *Elias*

Lönnrot (1802-1884), culegătorul baladelor și povestirilor eroice populare și realizatorul epopeei „Kalevala”, epopee publicată în formă finală în 1849, un model al genului, *Alexis Kivi* (1834-1872), *J.L. Runeberg* (1804-1877), poet național, *Frans Eemil Sillanpää*, (1865-1964), laureat al Premiului Nobel în 1939, autorul cunoscutelor romane: „Fecioara Silja”, „Oamenii în nopțile de vară”. Cel mai mare compozitor finlandez, *Jean / Johan Julius Christian Sibelius* (1865-1957) este apreciat de melomanii din întreaga lume.

Finlandezii sunt ecologiști convingși, mari iubitori ai sporturilor pe care le practică curent și ca performanță. Toate școlile au baze sportive dotate, ceea ce asigură recrutarea viitorilor performeri, au numeroși campioni naționali, europeni și mondiali, au impus recorduri. Exemplificăm performanțele sportive la evenimentele olimpice. La Jocurile Olimpice de vară, începând cu cele desfășurate la Londra, 1908, și până la cele de la Beijing, 2008, Finlanda a obținut 299 de medalii, dintre care 101 de aur. La Jocurile Olimpice de iarnă, începând cu cele desfășurate la Chamonix (Franța), în 1924, și până la cele desfășurate în Vancouver (Canada), în 2010, Finlanda a obținut 153 de medalii, dintre care 41 de aur. Legenda sportului finlandez este atletul *Paavo Nurmi* (1897-1973), supranumit „finlandezul zburător”, ce a obținut 9 medalii de aur și 3 de argint la Jocurile Olimpice din Anvers (Belgia), 1920, Paris, 1924, Amsterdam (Olanda), 1928. La Olimpiada de la Paris, din 1924, a obținut două recorduri într-o oră. În perioada 1923-1931 a deținut recordul mondial la maraton. La Jocurile Olimpice de la Los Angeles, 1932, celebrul atlet a fost descalificat pe motivul profesionismului; a fost o mare dezamăgire pentru el și pentru poporul său. A avut însă onoarea de a purta Flacăra Olimpică la Jocurile Olimpice de la Helsinki, din 1952.

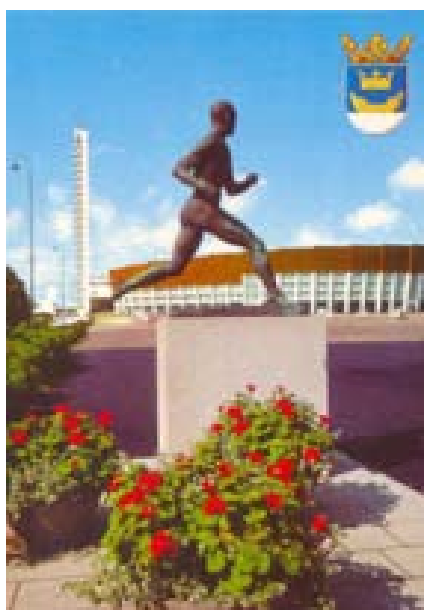
Reconstituim traseul excursiei în Finlanda

Din Stockholm am călătorit toată noaptea cu feribotul și am ajuns în **Helsinki**, supranumit și „Orașul alb” datorită clădirilor albe de granit sau „Fiica Balticii”. Este un oraș frumos, cu bulevarde largi, oraș situat pe o peninsulă, întemeiat, în 1550, de regele suedezo-finlandez Gustav I Vasa (1523-1560), și devenit capitală în 1812 prin mutarea acesteia din Turku de către țarul Rusiei Alexei I. Capitala Finlandei a fost aleasă drept gazdă a unor importante evenimente diplomatice legate de regimul armamentului strategic, a unor ședințe ale Conferinței de Securitate și Cooperare în Europa / CSCE, a fost desemnată să organizeze Jocurile Olimpice din 1952, a fost desemnată Capitală Culturală Europeană, în anul 2000.

Helsinki

Ne-am plimbat prin Helsinki, în zona centrală, am vizitat din exterior clădirile *Parlamentului*, *Teatrului Național*, *Ateneului*, *Stadionului Olimpic*, în fața căruia se află statuia legendarului atlet Paavo Nurmi. Toate clădirile au o arhitectură în stil art nouveau. Am vizitat *Catedrala rusă Uspensky*, construită în anul 1868, și închinată Fecioarei Maria. În zonă domină statuia țarului rus Alexei I.

Statuia lui Paavo Nurmi

La câțiva km distanță, am ajuns în Hämeenlinna, locul de naștere al muzicianului *Jean Sibelius* (1865-1957) ce are lucrări simfonice inspirate din epopeea națională „Kalevala”, poemele simfonice „Kullervo”, „Karelia” „Finlandia”, „Concertul pentru vioară” (1903). Am vizitat *Casa Memorială*, cu exponate-document din viața marelui muzician, și *Parcul Sibelius*, un complex sculptural modern impresionant. În trecere am văzut zona rezidențială cu sediile ambasadelor și din mașină am făcut fotografii.

20..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Ne-am deplasat spre **Tampere**, oraș fondat în anul 1779 de regele Gustav al III-lea al Suediei și Finlandei (1771-1792). Este numit și Manchesterul Finlandei datorită tradiției industriei textile și ponderii acestei industrii în economia zonei. Orașul este situat pe fâșia îngustă dintre două lacuri. În împrejurimi sunt peste 200 de lacuri pe care staționează și circulă numeroase ambarcațiuni ce duc la case de vacanță răsfirate. În același oraș am vizitat *Catedrala „Sfântul Ioan”*, cu o interesantă și neconvențională frescă pe tema „Învierii” și o pictură, „Îngerul rănit”. Am avut ocazia să vizităm și *Muzeul Lenin*, probabil singurul din lume (sau printre puținele muzee). Am privit statuile, fotografiile, cărțile, actele documentare ce pun în evidență rolul liderului rus în obținerea independenței Finlandei, o mărturie a unei secvențe istorice respectate. Se știe că Lenin s-a împrietenit cu colegul de celulă finlandez când a fost deportat în Siberia. Ulterior a susținut independența Finlandei și a semnat actul de independență iar finlandezii n-au uitat acest fapt.

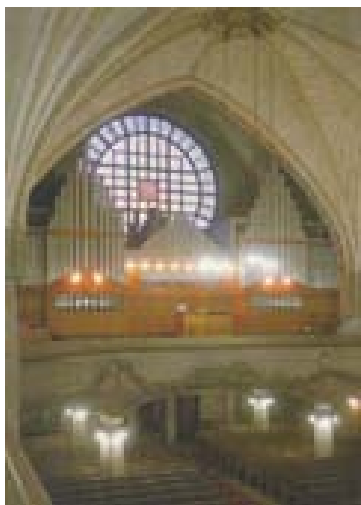

Casa Sibelius

Parcul Sibelius

Din Tampere ne-am deplasat, spre vest, în portul **Turku**, cel mai vechi oraș finlandez, construit la mijlocul secolului al XIII-lea, fostă capitală a Finlandei, până în 1812. Împărțit în două de râul Aura, orașul este un vechi centru cultural, este sediul primei Universități finlandeze, al Academiei, din 1640, este zona vorbitoare de limbă suedeză. Aici s-a născut legenda sportului finlandez, atletul Paavo Nurmi. În acest oraș am intrat în frumoasa *Catedrală* dedicată *Fecioarei Maria* ce datează de la începutul secolului al XIV-lea, capodoperă arhitecturală a Finlandei, cu cea mai valoroasă orgă din țară.

Catedrala din Tampere

Catedrala din Turku

Din exterior am privit *Castelul* medieval, construit în secolul al XIII-lea, iar la câțiva km distanță, am ajuns la *Muzeul Meșteșugurilor*, cu exponate – mașini vechi dar în stare de funcționare, obiecte realizate și persoane care făceau demonstrații cu mașinile expuse.

Din portul Turku ne-am deplasat, cu feribotul, spre Suedia, în Stockholm, am vizitat Uppsala și apoi ne-am îndreptat spre Norvegia.

SUEDIA, situată în nordul și estul Peninsulei Scandinave, este cea mai mare țară din Peninsula Scandinavă și a patra din Europa, are o suprafață de 449.793 km², 8.000 km de coastă. 67,1 % din teritoriu este acoperit de păduri. Ca și Norvegia, nu are câmpii și podișuri. 7,6 % este teren agricol (6,6 % arabil), 14 % este pământ mlăștinos. Specificul arealului suedez constă în zecile de mii de insule și de lacuri. În nord se întinde Laponia, în zona Cercului Polar. Populația este de 8.290.000 locuitori (în 1980), 9,2 milioane (în 2008), densitatea demografică, 19 locuitori / km², sporul populației este redus ca și în celelalte țări scandinave, 20 % sunt populații minoritare, 95 %

sunt creștini luterani. Limba națională este suedeza, de origine germanică, asemănătoare cu daneza și cu norvegiana.

În urmă cu 10-12.000 de ani, teritoriul a fost locuit de triburi germanice. Istoricul roman Tacitus a consemnat existența populației germanice în această zonă, în secolul I d.H. Secolele IX-XI sunt perioade prospere, privilegiate, deschise de vikingi, rămași în istorie drept cuceritori, pirați, comercianți și desăvârșiți constructori de nave. Vikingii au trei origini: daneză, suedeză și norvegiană. Războinici, excelenți marinari și constructori de nave, ei au cucerit alte teritorii, au colonizat teritorii din Europa continentală, Islanda, Irlanda, au ocupat orașe din Rusia, au ajuns în America, au dominat Mediterana, au ajuns cu comerțul până la Constantinopol.

Statul unificat suedez a avut o istorie comună cu Finlanda, Danemarca, Norvegia, Islanda, Groenlanda. După destrămarea uniunii Suedia – Norvegia - Danemarca (hegemon, Danemarca), stabilite prin Tratatul de la Kalmar (1397), în urma răscoalei conduse de Gustav I Vasa (întemeietorul dinastiei Vasa) ce a domnit în perioada 1523-1570, Suedia a devenit independentă. În secolul al XVII-lea Suedia a devenit o mare putere europeană, dar a decăzut, și-a pierdut supremația, după înfrângerea din Războiul Nordic (1700-1721). În perioada 1697-1718 a domnit Carol al XII-lea, supranumit „regele războinic” pentru că și-a apărat țara timp de 18 ani, a obținut victoria de la Narva (1700) asupra rușilor, dar a fost înfrânt la Poltava, în 1709. În timpul domniei lui Gustav al III-lea (1771-1792), rămas în istorie ca mare patron al artelor, mare iubitor de teatru și creatorul unui teatru în limba franceză, s-au înființat: Academia Suedeză de Literatură, în 1786, Academia de Muzică, în 1771, Academia Istorică și de Antichități, Academia de Artă. Suedia a participat la războaiele antinapoleoniene – 1805-1810, 1813-1814, a cedat Rusiei Finlanda, a devenit monarhie constituțională în 1809 și, prin Pacea de la Kiel, 1814, a

24..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

obținut, de la Danemarca, Norvegia ce a făcut parte din uniune până în 1905, când Norvegia a devenit independentă. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, 1 / 4 din populația țării a emigrat în America din cauza sărăciei și a lipsei de perspective, cei mai mulți s-au întors. A urmat o perioadă de dezvoltare economică.

Din țară agrară, Suedia a devenit, într-un secol, un stat puternic industrializat, cu o economie performantă, înalt tehnologizată, un model al statului bunăstării. Economia se bazează pe resurse naturale: fier, cupru, zinc, aur, argint, wolfram, resurse silvice, hidroenergetice și pe importuri. La produsul intern brut contribuie, în special: industriile metalurgică, siderurgică, constructoare de mașini, nave, avioane, autovehicule, de armament, chimică, prelucrarea lemnului, farmaceutică. Principalele surse energetice provin din forța hidroelectrică și din reactoarele nucleare, cele mai performante și sigure din lume. Balanța comercială este pozitivă, exporturile (mașini, instalații, autovehicule, nave, avioane, lemn prelucrat) depășesc importurile (surse energetice - cărbuni și petrol, produse alimentare, materii prime). Marile firme: Ericsson, Telia Sonera (telecomunicații), Volvo, Scania (mașini), ASEA (profil electric), Stora (hârtie), Ikea (mobilă), Saab (industria apărării) se remarcă prin înalte tehnologii și aduc mari venituri țării.

După aderarea la UE, în 1995, PIB-ul (avuția națională) a crescut de la 196.251 milioane dolari, în 1995, la 480.021 milioane dolari, în 2008, și ocupă locul 9 între țările UE. PIB / locuitor a crescut de la 22.429 dolari, în 1995, la 52.235 dolari, în 2008 și ocupă locul 4 între țările UE, după Luxemburg, Danemarca, Irlanda. Ca și celelalte țări scandinave, Suedia exportă mai mult decât importă capital și mărfuri. În 2000, importurile au fost 23.367 milioane dolari și exporturile, 40.576 milioane dolari; în 2009, importurile au fost 10.851 milioane dolari și exporturile, 30.287 milioane dolari.

O explicație a performanțelor economice, a nivelului elevat de civilizație, a prestigiului Suediei în lume se află și în calitatea educației la nivel formal (instituțional), nonformal (extrașcolar și extrauniversitar) și informal (instituții de cultură). Politica educațională este concepută și realizată pe baza principiilor: egalitatea reală a șanselor pentru toate categoriile sociale, descentralizarea, finanțarea de către autorități locale și de către Guvern. Predomină învățământul de stat, preuniversitar și universitar, dar școlile și universitățile au autonomie administrativă. Răspunderea și responsabilitatea aparțin Ministerului Educației. Învățământul preuniversitar, ce cuprinde școala generală obligatorie și gratuită de 9 ani și liceul (clasele X-XII), este susținut financiar de autoritățile locale și de Guvern, cu o grijă specială pentru copiii și tinerii din familii cu venituri medii și submedii, cu dizabilități și bolnavi. Învățământul privat este susținut, parțial, și de Guvern. Învățământul este unitar, programele sunt supervizate de experții Ministerului Educației. Statul este foarte implicat în creșterea și educația copiilor din familii cu venituri medii și submedii, din familii iresponsabile. Cele mai multe universități sunt de stat și studenții nu plătesc taxe decât în condiții speciale.

Performanțele economice și organizarea socială se datorează așa numitului, de către alții, „*model suedez*”. După interpretarea lor, *modelul* îmbină practicile capitaliste cu cele socialiste. Esențială este colaborarea dintre factorul politic / guvern și cel economic / patronat și forța de muncă angajată organizată în sindicate, ceea ce a dus și duce la reducerea sau eliminarea protestelor dezorganizatoare. Statul se implică în domeniile economice și sociale. Se practică forme de planificare și cooperare prin asociere în agricultură. Femeile au realmente drepturi egale cu bărbații, peste 50% sunt angajate, multe femei fac parte din categoria politicienilor și a diplomaților. Legile de combatere a evaziunii fiscale sunt dure. Salariile sunt mari, mari

26..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

sunt prețurile și TVA. Taxele sunt mari, după profit, iar sistemul asigurărilor sociale este cel mai performant din lume. Angajații au ca beneficii: salarii negociate, concedii de maternitate și de paternitate plătite, alocații pentru copii, creșe pentru copii, cantine elegante, servicii gratuite de perfecționare profesională, 5-6 săptămâni de concediu plătit, ajutoare pentru locuință, împrumuturi pentru studii universitare. Statul, prin sistemul de protecție socială, compensează, prin bani și servicii, veniturile mici și submedii. Se asigură ajutoare de șomaj stabile, pensii de bătrânețe și pensii suplimentare plătite de stat în completarea veniturilor, îngrijirea copiilor (cu părinți irresponsabili) și a vârstnicilor fiind o politică de stat. Sistemul de asigurări de sănătate este, de asemenea, cel mai performant din lume, serviciile în spitale sunt excelente. Standardul de viață al populației rurale nu este mult diferit de cel al populației urbane. Se duce o politică de integrare a imigranților, și suedezii au avut experiența emigrării în primele decenii ale secolului trecut, în America, din cauza sărăciei și a lipsei de perspective. Imigranții sunt sprijiniți să-și cultive identitatea prin limbă și cultură în cadrul asociațiilor locale și naționale, sunt ajutați să se integreze în societatea suedeză.

Ca sistem politic, Suedia este monarhie constituțională, coroana aparține regelui Carl al XVI-lea Gustav și reginei Silvia. Regele este șeful statului dar conduc Guvernul și Parlamentul (unicameral). Suedia este membru fondator al Consiliului Nordic, la începutul anilor ' 90 Suedia a intrat în NATO iar din 1995 face parte din Uniunea Europeană, dar nu a trecut la moneda euro. Relațiile diplomatice cu România, la nivel de legăție, au început în anul 1916 iar la nivel de ambasadă, din 1964.

Suedezii ca oameni sunt rezervați, formali, accesibili după ce sunt cunoscuți, buni patrioți, deschiși spre lume și valorificatori ai tradițiilor prin festivaluri, iubitori de natură, ecologiști convinși și eficienți, iubitori de

sporturi și practicanți ai sporturilor, în special ale celor de iarnă, nautice, atletism etc. Suedezii sunt cunoscuți în lume nu numai prin performanțele economice, prin invidiosul sistem de protecție socială, prin sistemul social al bunăstării, dar și prin valorile umane pe care le-au dat în domeniile științifice, tehnice și cultural-artistice. Își respectă înaintașii și-i valorifică pe contemporani. Au intrat în istorie: *Olof Rudbeck*, *Emanuel Swedenborg*, *Nils Rosen*, cu cercetări remarcabile în medicină, *Carl von Linné* (1707-1778), biolog, cel ce a alcătuit sistemul modern de clasificare a plantelor și animalelor, *Jöns Jacob Berzelius* (1779-1848), unul dintre fondatorii chimiei moderne, *Anders Celsius* (1701-1744), astronom și fizician, constructorul Observatorului Astronomic din Uppsala, creatorul scării termometrului. Cunoscuți sunt creatori în domeniile tehnice ca: *Lars Magnus Ericsson*, în telecomunicații, *Alfred Nobel* (1833-1896), inventatorul dinamitei, *Gustav Dalen* (1869-1937), autorul unor invenții în sistemele nautice, deținător al Premiului Nobel în 1912, ș.a. Cunoscut în lume este și savantul lingvist *Alf Lombard* (1902-1996), mulți ani directorul Institutului de Limbi Romane, fondatorul unei secții de limbă română la Universitatea din Stockholm. A vizitat pentru prima oară România în 1934, l-au interesat limba română și cultura poporului român, a cunoscut elita filologică românească: Ovid Densușianu, Alexandru Rosetti, Sextil Pușcariu și a adus argumente în studiile sale pentru faptul că limba română este singura moștenitoare a latinei orientale. A publicat zeci de studii despre specificul limbii române în aria limbilor romanice. O lucrare de mare valoare este „Verbul românesc”, tratat publicat în 1954-1955, în două volume. Au urmat și alte lucrări valoroase de amploare.

Literatura universală este îmbogățită cu: *Selma Lagerlöf* (1858-1940), deținătoarea Premiului Nobel în 1909, autoarea cunoscutei opere „Minunata

călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia”, dramaturgul *August Strindberg* (1849-1912), autorul romanelor: „Camera roșie”, „Cei de pe insula Hemsö” și al dramelor: „Tatăl”, „Domnișoara Iulia”, „Dansul morții”. *Axel Munthe* (1857-1949), medic și scriitor, este autorul celebrei lucrări „Cartea de la San Michele”. În literatura pedagogică este cunoscută Elen Key (1849-1926), feministă convinsă, admiratoare a lui J.J. Rousseau, autoarea celebrei lucrări „Secolul copilului”, cu idei îndrăznețe despre educația copiilor și despre emanciparea femeilor.

Iubitorii filmului trăiesc și re trăiesc emoția revederii unor creații cinematografice de mare valoare, cu actrițe de excepție, staruri precum *Greta Garbo / Gustafsson* (1905-1990), supranumită „Sfinxul Garbo”, în roluri magistrale ca: Anna Christie, Anna Karenina, Dama cu camelii. Frumoasa și misterioasa actriță s-a retras în plină glorie, în 1941, a fost însă vânată de paparazzi cu asiduitate, a murit la New York. Talentul de excepție al actriței *Ingrid Bergman* (1915-1982) a fost recunoscut în lume și recompensat cu câteva premii Oscar. A rămas în memoria cinefililor cu interpretări magistrale în creații cinematografice ca: „Intermezzo”, „Casablanca”, „Lumina de gaz”, „Fascinație”, „Orient Expres”, „Vă place Brahms?” ș.a. S-au impus prin talent scenariști și regizori de talie internațională ca *Ingmar Bergman* (1918-2007) cu multe creații, printre care: „Fragii sălbatici”, „Prin oglindă”, „Sonată de toamnă” ș.a. Și formații de muzică s-au făcut cunoscute și au devenit celebre în lume, dar ABBA a bătut toate recordurile și a adus, în anii '70, după firma Volvo, cele mai mari venituri țării.

Suedezii sunt cunoscuți în lume și prin performanțele sportive, au dat lumii mari campioni. Exemplificăm performanțele olimpice. La olimpiadele de vară, începând cu Jocurile Olimpice de la Londra, din 1908 și până la Jocurile Olimpice de la Beijing, din 2008, Suedia a obținut 475 de medalii,

dintre care 142 de aur. La Jocurile Olimpice de iarnă, începând cu Olimpiada de la Chamonix, Franța, 1924 și până la Olimpiada de la Vancouver, Canada, 2010, Suedia a obținut 139 de medalii, dintre care 55 de aur.

Reconstituim drumul excursiei prin Suedia

Din Gdynia (Polonia) am trecut cu feribotul în Suedia, la **Stockholm**, datat din 1250 și devenit capitală din 1436. Este un fascinant oraș așezat pe două lacuri ce comunică printr-un canal iar împrejurimile atrag datorită Arhipelagului cu 24.000 de insule pe care se află răsfirate clădiri oficiale, locuințe și case de vacanță. Capitala Suediei este îndreptățit supranumită „Veneția Nordului”. Mulțimea ambarcațiunilor de diferite mărimi dau un farmec aparte capitalei Suediei în care se află 1/5 din totalitatea locurilor de muncă. Am vizitat orașul vechi, *Gamla Stan*, cu străzi înguste, cu clădiri de 3-5 etaje, culoarea predominantă fiind roșu-cărămiziu. Am admirat, în centru, clădirile *Parlamentului / Riksdagen*, *Primăriei / Stadshuset*, *Teatrului de Operă*, *Catedrala*, *Palatul Regal*.

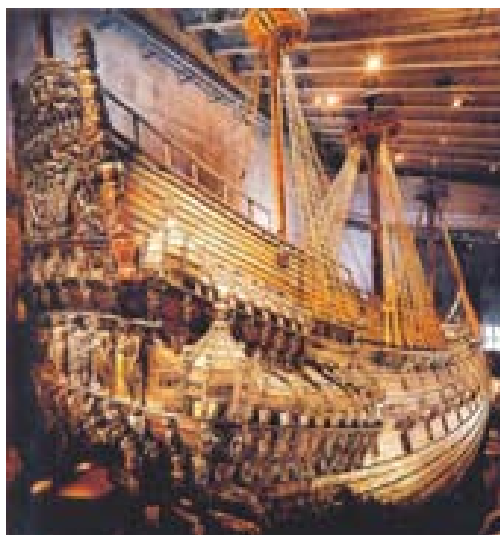
Stockholm este și sediul unor importante întâlniri diplomatice. Aici au loc, începând din anul 1901, festivitățile de decernare a celui mai prestigios premiu, Premiul Nobel, pentru literatură, fizică, chimie, medicină, fiziologie, psihologie, pace, economie, acesta din urmă începând din 1969. De câteva decenii Premiul Nobel pentru Pace se acordă la Oslo, în Norvegia. Instituțiile care desemnează premianții sunt: Academia Suedeză de Literatură (înființată în anul 1786), Academia Regală de Științe (înființată în anul 1793), Karolinska Institutet (pentru medicină, fiziologie, psihologie). Cel care a creat acest prestigios premiu este *Alfred Nobel* (1833-1896), chimist, inginer și industriaș, om de afaceri, inventatorul dinamitei și creatorul a 350 de brevete, unele

30..... **Conferințele Bibliotecii ASTRA**

neavând nicio legătură cu dinamita. Din cauza explozibililor inventați și comercializați, bogatul industriaș a fost etichetat drept „neguțătorul morții”. În realitate a fost un pacifist și averea a lăsat-o pentru a recompensa meritele deosebite în slujba progresului științelor și a păcii.

Panorama Stockholmului

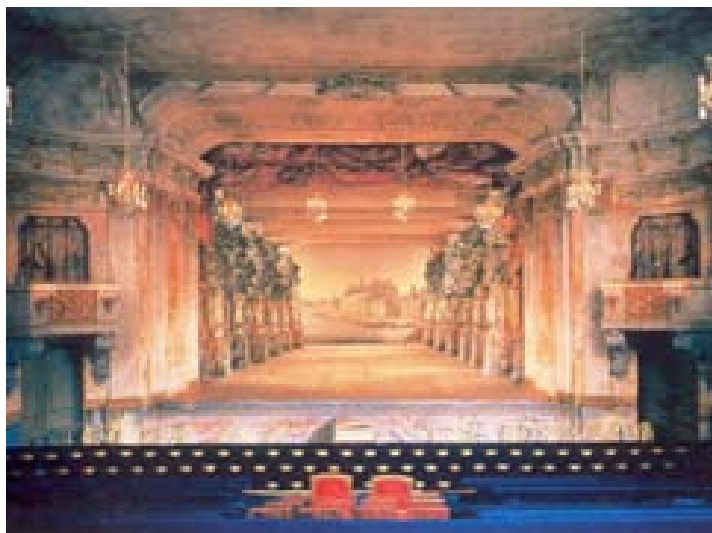

Vasul Vasa

Nu puteam rata *Muzeul Vasa* ce prezintă vasul de război Vasa, construit în anul 1620 pentru Războiul de 30 de ani, la ordinul regelui Gustav al II-lea Adolf, în onoarea fondatorului dinastiei Vasa, Gustav I. Vasul s-a scufundat, a fost găsit în 1956 și restaurat în câteva etape. Exponatul este impresionant prin mărime și prin autenticitate. Un drum special am făcut pentru a vizita *Palatul Regal*, reședința de vară a familiei regale, la *Drottningholm*, construcție începută în 1662, considerată Versailles-ul Stockholmului. Ne-au încântat cele câteva încăperi vizitate și *Teatrul*, păstrat din secolul XVIII, cu scena și sistemul de manevră din acea vreme a decorurilor, construcție realizată în timpul regelui Gustav al III-lea (1771-1792) ce a fost asasinat la una dintre reprezentări. Ne-am plimbat prin parcurile în stiluri francez și englez, cu grădini și fântâni, statui, garduri vii și copaci, am vizitat fermecătorul Pavilion chinezesc.

Palatul Drottningholm. Biblioteca

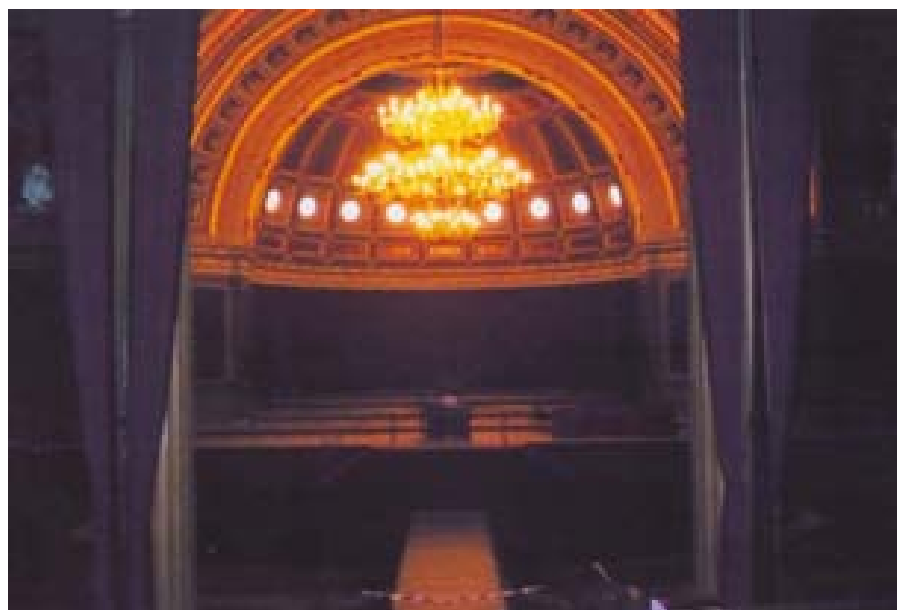

Teatrul. Scena

Prin **Uppsala**, fostă capitală regală, sediul Arhiepiscopiei, am trecut la întoarcerea din Finlanda, am vizitat *Catedrala*, cea mai mare din țară, un monument de arhitectură gotică, și *Universitatea*, înființată în anul 1477, în timpul regelui Gustav I Vasa, una dintre cele mai vestite din Europa, ce i-a avut ca profesori celebri științifice precum: Olof Rudbek, Anders Celsius, Carl von Linné ș.a. Emoționați și bucuroși că ne aflăm într-o instituție universitară cu un asemenea prestigiu istoric și contemporan, am fotografiat și ne-am fotografiat pe scări, în holuri, în Aulă, în Sala Consiliului. În frumoasa *Catedrală* a orașului se află mormântul regelui Gustav I Vasa, creatorul Suediei independente.

Universitatea din Uppsala

Aula Universității din Uppsala

34..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

La întoarcerea din Norvegia, am trecut prin **Göteborg**, cel mai mare port al Suediei, situat la gurile râului Göta. Aici se află cel mai reprezentativ muzeu al marinei, *Opera* a cărei arhitectură încântă prin forma ei de barcă. Ne-am plimbat prin *Piața Mare*, am admirat portul, apoi am traversat cu feribotul de la **Helsingborg** la **Helsingor**, (Danemarca), de pe vas am admirat Castelul Hamlet, apoi am ajuns în **Copenhaga**, în Danemarca.

NORVEGIA este a treia țară ca mărime din Scandinavia, situată în NV Peninsulei Scandinave, cu o suprafață de 324.219 km², cu o linie de coastă de 2.650 km, cu zeci de mii de insule. 30,8 % din teritoriu este acoperit cu păduri, 3 % este teren agricol. Populația este de 4,7 milioane, densitatea populației, 15/km², religia dominantă este creștin-luterană, 10% s-au declarat atei. Norvegia este o țară muntoasă, Alpii Scandinavi se află în vest, cu cele mai spectaculoase fiorduri, acestea fiind brațe mari de apă, strâmte, sinuoase ce pătrund adânc în uscat și au fost produse prin inundarea văilor glaciale după topirea ghețarilor. Norvegia este și țara unor fenomene naturale de excepție cum este răsăritul soarelui în toiul nopții, cu veri scurte și cu soarele răsărit la miezul nopții, cu ierni aspre, când soarele dispare complet, cu temperaturi de – 30-40 grade. Limba norvegiană este de natură germanică, contemporanii folosesc: danezo-norvegiana (bokmal) și norvegiana nouă (nynorsk) ce are la bază dialecte norvegiene vechi. Ambele limbi se folosesc. S-a încercat, fără să se reușească, unificarea lor.

Istoria ne spune că primele urme de habitat uman datează de 9000 de ani, că vikingii, în secolele VIII-XI, au dominat lumea cu expedițiile lor cuceritoare în Europa și în America. Micile regate de pe teritoriul Norvegiei au fost unificate de regele Harald I (872-930) și au continuat sub regele Olav al II-lea (1016-1028), devenit, prin canonizare, „cel Sfânt”. În secolele XII-XIII,

Norvegia a încorporat Groenlanda și Islanda, în secolele XIV-XVI s-au constituit uniunile Islanda - Suedia - Finlanda - Danemarca, hegemonia aparținând Danemaricii. În anul 1814, prin Pacea de la Kiel, s-a constituit uniunea Suedia – Norvegia ce a durat până în 1905 când Norvegia devine independentă. După 400 de ani de domnie unională suedeză și daneză, familia regală norvegiană s-a stins și s-a apelat la prințul danez Carl ce a fost încoronat în Catedrala Nidaros sub numele Haakon al VII-lea. În cele două războaie mondiale, Norvegia a fost neutră, dar a fost ocupată de Germania nazistă, în 1940. După încheierea celui de Al Doilea Război Mondial, Norvegia devine membru fondator al Consiliului Nordic, ONU, NATO, AELS (Asociația Europeană a Liberului Schimb). Cele două referendumuri au respins aderarea la Uniunea Europeană.

Ca structură politică, Norvegia este monarhie constituțională, coroana aparține regelui Harald al V-lea și reginei Sonja. Puterea executivă aparține formal regelui și efectiv Guvernului. Parlamentul (unicameral) are puterea legislativă. Obiectivele politicii actuale sunt, ca și în Suedia: bunăstarea, stabilitatea socială, egalitatea de șanse. Multe femei au intrat în politică; în 1986, 44,6% erau femei, unele au ocupat funcții ministeriale. Relațiile diplomatice cu România, la nivel de legăție, au început în 1917, iar la nivel de ambasadă, din 1964.

Norvegia are costurile vieții dintre cele mai mari dar și nivelul de trai dintre cele mai ridicate. Economia se bazează pe resursele naturale: petrol, gaze, fier, pirită, molibden, resurse silvice, marine și hidroenergetice dar și pe unele importuri. Exportă petrol și gaze și administrează eficient resursele de petrol descoperite în Marea Nordului în anii '70. Norvegia este una dintre cele mai bogate țări din Europa și din lume. Nu este membră UE. PIB-ul (avuția națională) a crescut de la 26.225 milioane dolari în 1995, la 448.196 milioane

36..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

dolari în 2008. PIB / locuitor a crescut de la 33.307 dolari, în 1995, la 94.505 dolari, în 2008, ceea ce o situează pe locul 2 în Europa, după Luxemburg. Face investiții mari în lume și realizează cele mai mari și constante acte filantropice din lume.

Politica educațională este extrem de performantă. Se acordă atenția cuvenită tuturor nivelurilor educaționale: formal (instituțional), nonformal (extrașcolar și extrauniversitar), informal (instituții de cultură). Baza o constituie învățământul general obligatoriu și gratuit de 10 clase. Procesul didactic este adaptat abilităților elevilor, nevoilor speciale ale minorităților și ale elevilor cu dizabilități. Se asigură efectiv egalitatea de șanse tuturor categoriilor sociale. Învățământul dispune de programe unitare supervizate de Ministerul Educației și este sprijinit, conform principiului descentralizării, de autorități locale și de Guvern. Cele mai multe instituții de învățământ preuniversitar și superior (universități și colegii) sunt de stat iar instituțiile de învățământ private acreditate sunt sprijinite financiar și de stat. În privința învățământului superior (în 2005 erau: 6 universități, 6 colegii specializate, 25 colegii de stat, 2 colegii de artă, 29 colegii private), Norvegia și-a însușit principiile organizării învățământului după Procesul Bologna, asigurând studii de licență, master, programe de cercetare, programe de studii de vară. Studenții străini învață în limba engleză sau în limba norvegiană, după un an de pregătire. În general, nu se percep taxe, doar pentru cursuri speciale.

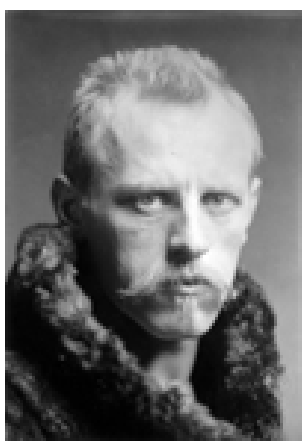
Prestigiul Norvegiei în lume este susținut de recunoașterea unor mari personalități de artiști, exploratori, diplomați, sportivi. Amintim câteva nume. Îmbogățesc literatura universală creatori precum: *Bjørnstjerne Bjørnson* (1832-1910), laureat al Premiului Nobel în 1903, autorul unor drame ca: „Sigurd Slembe”, „Paul Lange și Tora Parsberg”, „Peste puterile noastre”, poezia „Iubi-vom acest pământ” a devenit imnul național al Norvegiei. *Henrik*

Ibsen (1829-1906), surprinzător ignorat de Comisia decernării Premiului Nobel, este unul dintre marii dramaturgi ai lumii, cunoscutul autor al pieselor de teatru: „Peer Gynt”, „Brand”, „Pretenții la coroană”, „Casa cu păpuși”, „Strigoii”, Rața sălbatică”, „Hedda Gabler”. *Knut Hamsun* (1859-1952), deținătorul Premiului Nobel în 1920, este autorul romanelor: „Foamea”, „Pan”, „Vagabondul”, „Victoria”, „Mistere”. *Sigrid Undset* (1862-1949), deținătoarea Premiului Nobel în 1928, este autoarea cunoscutului roman „Kristin Lavrandsdatter”.

Artele plastice sunt reprezentate, printre alții, de J.C. Dahl, părintele picturii norvegiene, de *Gustav Vigeland* (1869-1943), realizatorul Parcului ce-i poartă numele, *Emanuel Vigeland* (1875-1948), realizatorul splendidelor vitralii ale Domului din Oslo. *Edvard Munch* (1836-1944) este autorul unor valoroase creații plastice și al celebrei opere „Strigătul” ce a inspirat denumirea unei direcții în pictura modernă, aceea a expresionismului. Un loc de seamă în muzica clasică universală îi este rezervat lui *Edvard Grieg* (1843-1907), compozitor, pianist și dirijor, întemeietorul școlii muzicale naționale norvegiene.

Norvegia a dat lumii mari exploratori. Amintim câțiva. *Fridtjof Nansen* (1861-1930), primul om care a traversat Groenlanda (1888). A plecat în expediția spre Polul Nord pe vasul *Fram* (1893). În 1895 a părăsit vasul și a mers pe schiuri, împreună cu *Hjalmar Johansen*, până la latitudinea nord, record atunci, de 86 grade. A desfășurat și o activitate diplomatică meritorie în Liga Națiunilor, o activitate umanitară pentru care a fost recompensat cu Premiul Nobel pentru Pace în 1922. *Roald Amundsen* (1872-1928) este primul om care a ajuns la Polul Sud. L-a devansat pe englezul Robert Scott care a ajuns în același loc, după o lună de zile. *Thor Heyerdahl* (1914-2002) a condus expediția *Kon Tiki* (1947) din Peru în Polinezia. A efectuat și alte expediții cu

ambarcațiuni de trestie, Ra I și Ra II, peste Atlantic. *Helge Ingstad* (1899-2001) a cercetat coastele Canadei și împreună cu arheologul *Anne Stine Ingstad* au demonstrat existența așezărilor omenești în America cu 500 de ani înaintea lui Columb.

Fridtjof Nansen

Thor Heyerdahl

Roald Amundsen

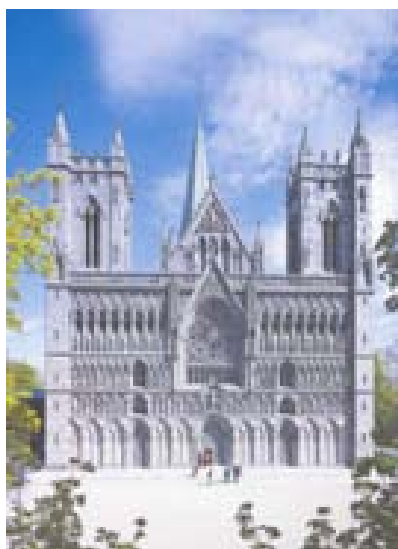
Norvegienii sunt excelenți diplomați, unii dintre ei s-au remarcat ca fiind cei mai buni negociatori internaționali. Exemplificăm. *Trygve Lie*, ministru de externe, a fost primul secretar general ONU în perioada 1946-1953. Fostul premier (femeie) *Gro Harlem Brundtland* a fost declarată președinte emerit al OMS. *Thorvald Stoltenberg*, în 1990, a fost Înalt Comisar ONU pentru Refugiați, apoi negociator de pace în Balcani. *Terje Rød Larsen* a fost, din 1994, Secretar General Adjunct ONU în Orientul Mijlociu.

Ca și celelalte țări nordice, Norvegia este țara practicantilor sporturilor ca hobby și ca înaltă performanță. Ne referim doar la tipul competițional olimpic. La Jocurile Olimpice de vară, începând cu cele de la Paris, din 1900, și până la Jocurile Olimpice de la Beijing, din 2008, Norvegia a obținut 148 de

medalii, dintre care 54 de aur. La Jocurile Olimpice de iarnă, începând cu cele de la Chamonix, Franța, din 1924, și până la Jocurile Olimpice de la Vancouver, Canada, din 2010, Norvegia a obținut 297 de medalii, dintre care 104 de aur. Comparând performanțele olimpice ale țărilor scandinave, Suedia se situează pe locul întâi la competițiile olimpice de vară, Norvegia se află pe primul loc la competițiile olimpice de iarnă iar Finlanda se află pe locul doi și în competițiile olimpice de vară și în cele de iarnă.

Reconstituim traseul turistic din Norvegia

Din Uppsala (Suedia) am trecut în Norvegia, în **Trondheim** (Nidaros este vechea denumire), situat pe malul fiordului, unde am vizitat *Catedrala Nidaros*, construită deasupra mormântului regelui Olav Haraldsson (1016-1028) / Olav al II-lea, canonizat în 1031, devenit *Olav cel Sfânt*. Acesta este cel mai important edificiu creștin de cult cu sanctuarul lui Olav cel Sfânt, este locul de pelerinaj pentru norvegieni.

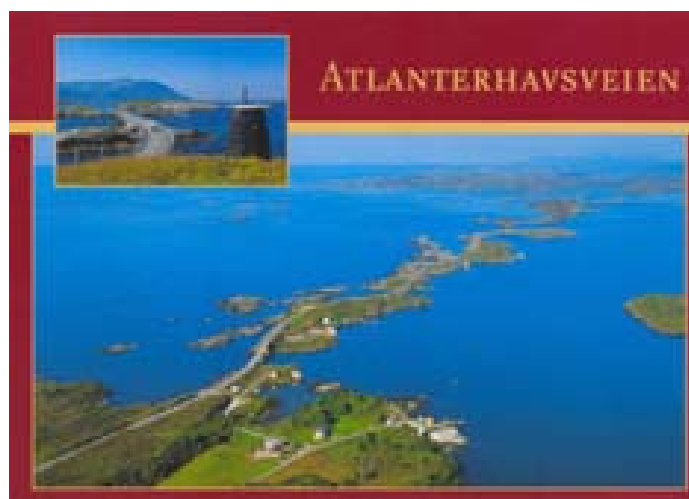

Trondheim. Domul Nidaros

Mölde

Am poposit în stațiunea **Mölde**, un oraș al trandafirilor, situat în Møldefiord. Ne-am deplasat în **Kristiansund**, din apropierea turnului de observație am privit Atlanticul, am străbătut **Drumul Atlanticului**, de aproximativ 10 km, construit în perioada 1983-1989; acesta leagă mai multe insule și a fost recunoscut ca fiind o construcție de performanță europeană.

Drumul Atlanticului

Am parcurs spectaculosul **Drum al Trollilor** la care s-a lucrat 8 ani și care este o atracție turistică în sine – este un drum îngust, cu 11 curbe extrem de periculoase, între munți înalți, cu cascade spectaculoase, cea mai mare având 328 m, și apele fiordului.

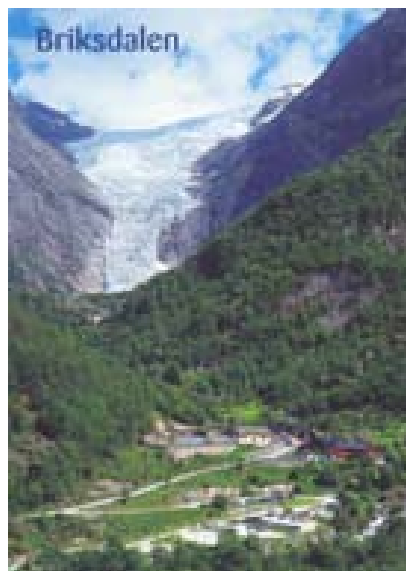
Troli

Ni s-a oprit respirația de admirație și de teamă în același timp. Se perindau peisaje splendide și nu apucam să le immortalizăm cu aparatul de fotografiat. Trollii sunt spiriduși foarte îndrăgiți de norvegieni, deghizați în copii, femei și bărbați, sărbătoriți cu prilejul diferitelor manifestări culturale. Apoi am traversat, cu feribotul, **Nordfiord**, ne-am deplasat pe **Drumul Vulturilor**, am efectuat croaziere pe **Geirangerfiord** și pe **Sognefiord**, cu cascade spectaculoase, am vizitat, după un drum obositor, impresionantul ghețar **Briksdal** (obiectiv turistic în sine) ce are o suprafață de 500 km², o

grosime de 600 m. În continuă stare de admirație am străbătut aceste trasee și următoarele.

Gerainger

Briksdalen

Cu feribotul am ajuns în **Bergen**, veritabilă poartă a fiordurilor în Oceanul Atlantic. Este situat în zona vestică a Norvegiei, este al doilea oraș ca mărime. Important centru comercial, Bergen a fost întemeiat în secolul XI, de regele Olav Kyrre, a fost capitala țării, aici s-a născut muzicianul Edvard Grieg. În anul 2000 Bergen a fost Capitală Culturală Europeană. Ne-am plimbat prin Centrul vechi, dominat cândva de Liga Hanseatică ce deținea monopolul comercial, azi este încadrat de clădiri cu arhitectură medievală. Am vizitat Piața de Pește, cine a vrut și-a cumpărat produse din carne de cerb și de ren, produse din pește, caviar de preferință. Cu telecabina am ajuns pe o platformă de unde am privit splendida panoramă a orașului. Pretutindeni am fotografiat și ne-am fotografiat.

Bergen – panorama

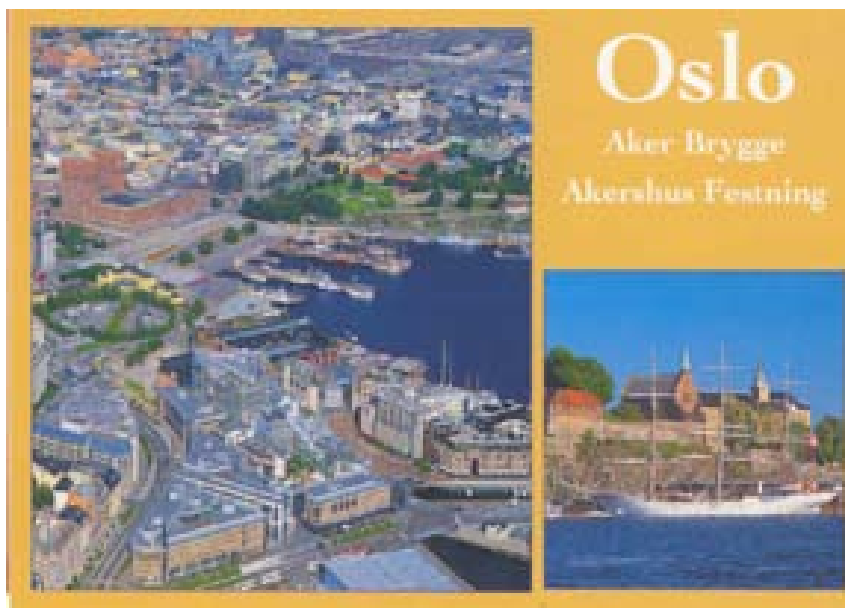
Bergen. Centrul vechi

44..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Ultima destinație importantă în Norvegia a fost **Oslo**, întemeiat în 1050, de regele Harald al III-lea, reconstruit, după incendiu, în 1624, de regele Christian al II-lea al Danemaricii și al Norvegiei, denumit *Christiania*. Din 1927 s-a revenit la numele actual, Oslo fiind cel mai important centru administrativ, politic și comercial al țării, cel mai aglomerat port.

Am văzut din exterior, am admirat și am fotografiat: *Palatul Regal (Slottet)*, *Parlamentul (Stortinget)*, *Universitatea Regală Frederik*, *Teatrul Național*, *Muzeul de Istorie*, *Primăria (Radhuset)*. Am reținut faptul că Aula Universității Regale, pictată de Edvard Munch în 1916, a fost, până în 1990, locul ceremoniei de decernare a Premiului Nobel pentru Pace. Acesta s-a mutat la *Primărie (Radhuset)*. Interiorul este impresionant, aici se află pictura intitulată „Muncă, artă și sărbătoare”, cea mai mare din lume, pictură ce aparține artistului Henrik Sørensen. Am privit și am admirat sălile cu unele exponate legate de evenimentele decernării premiilor. Toate exponatele activității de decernare a Premiilor Nobel pentru Pace se află într-un muzeu special.

Programul turistic a inclus și vizitarea unui muzeu de artă, a unui muzeu de design decorativ, ne-am fotografiat lângă statuile scriitorilor Henrik Ibsen și Bjørnstjerne Bjørson, lângă statuile funerare ale lui Henrik Ibsen și Edvard Munch, într-un cimitir din zona centrală. Am vizitat, de asemenea, *Domul din Oslo*, cu splendide vitralii executate de fratele pictorului Gustav Vigeland, *Emanuel Vigeland* (1875-1948).

Oslo – vedere generală

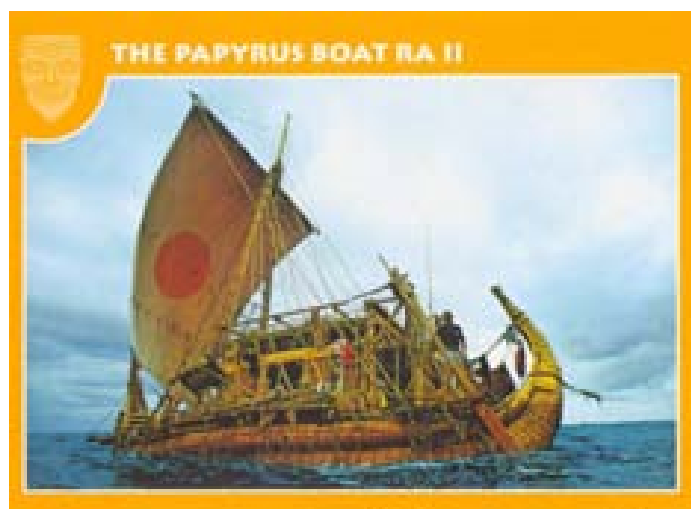
Radhushallen. Sala festivă. Premiul Nobel pentru Pace

46..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Ne-am deplasat pe insula **Bydøy**, situată în Oslofiord, unde se află *Muzeul vaselor vikinge*, *Muzeul Fram* ce expune nava polară „Fram” cu care s-au efectuat trei expediții în Arctica și în Antarctica, de către *Fridtjof Nansen* (1861-1930), *Otto Sverdrup* și *Road Amundsen*(1872-1928), cel ce a ajuns primul la Polul Sud. În aceeași zonă am vizitat *Muzeul Kon Tiki*, unde se află pluta din lemn de balsa, *Kon Tiki* (1947), pe care exploratorul *Thor Heyerdahl* (1914-2002) și echipajul său au navigat în Pacific, din Peru în Polinezia, în Insula Paștelui, și vasul de trestie *Ra II* (1970) pe care același explorator a călătorit din Maroc în Caraibe pentru a demonstra că au ajuns în Indiile de Vest exploratori înaintea lui Columb.

Muzeul vikingilor

Ra II

Într-o zi ploioasă am vizitat celebrul *Parc Vigeland*, muzeu în aer liber, cu 212 statui realizate de sculptorul Gustav Vigeland (1869-1943) ce ilustrează ciclurile vieții și varietatea relațiilor interumane. Dintre acestea se disting: *Monolitul*, înalt de 17 m, alcătuit din 121 de figuri umane înlănțuite, triumphiul intitulat *Clanul*, *Fântâna*, reprezentată de statuile a șase giganți care poartă pe umeri un vas.

Parcul Vigeland

48..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Din Oslo am plecat la Göteborg, apoi la Helsingborg, în Suedia, de unde am luat feribotul spre Danemarca, în Helsingor, am admirat Castelul Hamlet, și apoi s-a continuat drumul spre Copenhaga a cărei zonă centrală a fost vizitată și apoi ne-am îndreptat spre Germania. Am vizitat câteva obiective importante în: Berlin, Dresda, Potsdam, în Cehia - Praga, în Slovacia - Bratislava și ne-am întors, prin Budapesta, acasă, îmbogățiți cu informații, încântați de peisaje inedite, cu atitudini de respect și admirație pentru toate țările vizitate, pentru țările scandinave al căror traseu l-am reconstituit succint.